

ZAKON BR. 08/L-074**O TURIZMU****Skupština Republike Kosovo,**

Na osnovu člana 65. (1.) Ustava Republike Kosova,

usvaja:

ZAKON O TURIZMU**POGLAVLJE I
OPŠTE ODREDBE****Član 1.
Cilj**

1. Ovaj zakon određuje principe, standarde i osnovna pravila za razvoj i promociju održivog turizma u Republici Kosovo.

2. Ovaj zakon je u potpunosti u skladu sa Direktivom 2015/2302 Parlamenta i Saveta od 25. novembra 2015. o paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima izmenama i dopunama Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Evropskog parlamenta i Saveta i stavljanja van snage Direktive Saveta 90/314 / EEC.

**Član 2.
Delokrug**

Zakon je obavezan za sve javne institucije i ekonomske operatere koji obavljaju turističke aktivnosti u skladu sa standardima utvrđenim važećim zakonom.

**Član 3.
Definicije**

1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju značenja utvrđena u ovom članu:

1.1. **Ministarstvo** - ministarstvo nadležno za turizam;

1.2. **Ministar** – ministar nadležan za poslove turizma;

1.3. **Turistička delatnost** - sve aktivnosti ili usluge koje pružaju subjekti u oblasti turizma i ugostiteljstva;

1.4. **Turizam** - delatnost lica koje putuju i borave u mestima izvan svog uobičajenog okruženja, ali ne više od jedne (1) godine zaredom radi zabave, posla i drugih svrha koje nisu povezane sa obavljanjem bilo kakve profitabilne aktivnosti sa mestom koje se posećuje;

1.5. **Turista** - posetilac (unutrašnji ili spoljni) ako njegovo/njeno putovanje uključuje jedno noćenje;

1.6. **Posetilac** - putnik koji putuje na odredište van svog uobičajenog odredišta na manje od jedne (1) godine u bilo koju od glavnih svrha (slobodno vreme, poslovne ili druge lične svrhe) ali ne da se zaposli u mestu koje posećuje;

1.7. **Zona sa prednostima za razvoj turizma** - zona od državnog značaja u oblasti turizma;

1.8. **Ekskurzija** - unapred organizovana kombinacija transportnih usluga i drugih usluga koje se prodaju ili nude po istoj ceni, odnosno usluge koje se nude na period kraći od dvadeset četiri (24) sata i koje ne uključuju smeštaj;

1.9. **Standard** - niz uslova i standarda za osnivanje i opremanje objekta, kvalitet pružanja usluga i uslove u vezi sa održavanjem objekta;

1.10. **Turistička atrakcija** - posebno atraktivna referentna tačka prirodne ili društvene turističke destinacije unutar turističke zone;

1.11. **Turističko odredište** - naseljena zona koja sadrži prirodne, kulturne, istorijske ili druge spomenike važne za turizam, uslužnu infrastrukturu, transport ili turizam, kao i objekte i druge prateće elemente za smeštaj i boravak turista;

1.12. **Struktura smeštaja** - posebno razvijen i opremljen povezani prostor koji je opremljen i u skladu je sa minimalnim tehničkim uslovima određenim za pružanje usluga smeštaja ili za obavljanje smeštajnih delatnosti;

1.13. **Smeštajna jedinica** - soba, stan, kuća za odmor, šator za kamp ili bilo koji drugi objekat koji služi za smeštaj gostiju i koji je u skladu sa minimalnim tehničkim uslovima regulisanim zakonom;

1.14. **Hotel** - poslovni objekat koji vrši ugostiteljske delatnosti u cilju pružanja usluga smeštaja, pripreme i usluživanja hrane i pića, sa recepcijom, predvorjem, restoranom sa kuhinjom i smeštajnim jedinicama;

1.15. **Motel** - zgrada koja pruža usluge smeštaja i parkiranja, obično sa namerom kratkog boravka putnika, smeštena na periferiji naseljenih centara, u blizini raskrsnica i autoputeva;

1.16. **Hostel** - zgrada koja nudi smeštaj i hranu po pristupačnim cenama, obično za putnike, studente i radnike, gde se soba deli između nekoliko različitih klijenata;

1.17. **Resort** - kompleks zgrada za odmor i zabavu, grupisanih i upravljanih zajedno, kao što su hoteli, apartmani, vile, studiji, koji klijentima nude smeštaj, hranu, piće, sportske i zabavne aktivnosti i pomoćne usluge;

1.18. **Turističko selo** - organizovana struktura u obliku sela, sa koncentracijom turističkih resursa, klasifikovano u skladu sa odobrenim standardima za razvoj turizma;

1.19. **Pansion** (gostinska kuća) - zgrada čiji se deo koristi kao rezidencija vlasnika u koji se nudi smeštaj i hrana za turiste;

1.20. **Kampovanje** - javna ili privatna zona opremljena potrebnom infrastrukturom (voda, toaleti, struja itd.), gde se putnici mogu smestiti u šatore za kampovanje, ili postaviti svoje šatore ili parkirati smeštajno motorno vozilo (kamp-kućicu);

1.21. **Lečilište** - smeštajna struktura koja se nalazi u zonama sa prirodnim lekovitim potencijalima, koje su stimulisane zemljom, vodom, peskom i klimom i koje služe za izvođenje lekovitih terapija;

1.22. **Noćenje sa doručkom (B&B)** - smeštajna struktura koja nudi uslugu noćenja sa doručkom u ceni sobe. Ovaj smeštajni objekat ne nudi usluge restorana i zajedničke prostorije;

1.23. **Paket putovanja** - kombinacija najmanje dve vrste turističkih usluga u cilju putovanja ili odmora;

1.23.1. ako putnička agencija kombinuje ove usluge sa zahtevom ili izborom usluga turista, pre zaključenja ugovora za sve usluge;

1.23.2. bez obzira na to da li su sa pojedinim pružaocima turističkih usluga zaključeni posebni ugovori, ove usluge su:

1.23.2.1. kupljene na jednom prodajnom mestu i te usluge se biraju pre nego što putnik pristane da plati;

1.23.2.2. ponuđene ili prodate po jedinstvenoj ceni;

1.23.2.3. objavljene ili prodate pod imenom "paket" ili sličnim imenom;

1.23.2.4. kombinovano nakon zaključenja ugovora, kojim putnička agencija daje putniku pravo da bira između različitih opcija turističkih usluga; ili

1.23.2.5. kupljene od pružalaca ovih usluga, putem povezanih procesa elektronske rezervacije, pri čemu se ime i drugi podaci putnika neophodni za zatvaranje rezervacije, prosleđuju drugim pružaocima predmetne usluge, najkasnije do potvrđivanja prve usluge.

1.24. **Nedostatak usaglašenosti** - neuspeh u realizaciji ili nepravilno realizovanje turističkih usluga uključenih u jedan paket;

1.25. **Vodič** - lice koja daje uputstva posetiocima na jeziku po njihovom izboru i tumači kulturnu i prirodnu baštinu nekog područja, lice koje je kvalifikacije za određenu oblast, koje obično izdaju ili priznaju nadležni organi.

POGLAVLJE II DRŽAVNA POLITIKA

Član 4.

Državna strategija za razvoj turizma

1. Razvoj turizma planira se kroz državnu strategiju za razvoj turizma.
2. Državnu strategiju razvoja turizma odobrava Vlada na predlog Ministarstva.

Član 5.

Brend i državni simbol

1. Turistički brand Republike Kosovo ima za cilj da što bolje identifikuje Kosova kao turističku destinaciju.
2. Ministarstvo nakon analize utvrđuje turistički brand Republike Kosovo. Prema turističkom brendu, Ministarstvo određuje i državni simbol za turizam.
3. Vlada podzakonskim aktom reguliše oblik i sadržaj državnog simbola za turizam na predlog Ministarstva.

Član 6.

Savet za turizam

1. Vlada, na predlog Ministarstva, osniva Savet za turizam.
2. Uloga Saveta je da uspostavi dijalog između javnih institucija i ekonomskih subjekata koji

vrše aktivnosti u oblasti turizma kroz konsultacije i razmenu informacija.

3. Ministar podzakonskim aktom određuje sastav, dužnosti i odgovornosti Saveta za turizam.

Član 7. Turistički registar

1. Turistički registar je javan i dostupan podnosiocima prijava u oblasti turizma.

2. Preduzeća koja vrše turističke aktivnosti podnose zahtev za registraciju u registru nakon registracije u Kosovskoj agenciji za registraciju biznisa.

3. Ministarstvo, odnosno Odeljenje za turizam je odgovorno za razmatranje zahteva i ažuriranje podataka u registru.

4. Ministar podzakonskim aktom određuje sadržaj, način upravljanja i održavanje turističkog registra, uključujući registraciju podataka.

POGLAVLJE III FUNKCIONISANJE PUTNIČKIH AGENCIJA

Član 8. Putnička agencija

1. Putnička agencija registrovana kao trgovačko društvo mora da ispunjava kriterijume za pružanje turističkih usluga za organizaciju putovanja ili deluje kao posrednik u prodaji i sprovođenju usluga putovanja i boravka turista.

2. Prema vrsti usluga koje pruža putnička agencija može biti:

2.1. Agencija organizator, koja organizuje turističke aranžmane i direktno ih prodaje, realizuje ili nudi na prodaju preko posredničke agencije, organizuje ekskurzije ili nude druge turističke usluge. Agencija organizator može pružiti sve usluge navedene u podstavovima 1.1. do 1.17. stava 1. člana 9 ovog zakona;

2.2. Posrednička agencija (posrednik) prodaje turističke aranžmane koje organizuje agencija organizator ili koja pruža druge usluge agencije u skladu sa ovim zakonom. Posrednik može pružiti usluge definisane podstavovima 1.3. do 1.17. stava 1. člana 9. ovog zakona.

3. Putnička agencija može ponuditi na prodaju ili prodati usluge putnicima putem interneta u skladu sa odgovarajućim zakonodavstvom o elektronskoj trgovini i elektronskim operacijama i ako su ispunjeni uslovi navedeni u ovom zakonu.

4. Putnička agencija koja nudi i prodaje paket putovanja koji je napravila agencija organizator, koja nema registrovano sedište na Kosovu, smatra se organizatorom i mora ispunjavati uslove navedene u ovom zakonu.

5. Ministar podzakonskim aktom određuje uslove, kriterijume i obaveze za obavljanje delatnosti putničkih agencija.

Član 9 Usluge putničke agencija

1. Putnička agencija može ponuditi sledeće usluge:

- 1.1. organizovanje, prodaju i realizaciju putničkih aranžmana u zemlji i inostranstvu;
- 1.2. organizovanje putničkih poseta, ekskurzija, zabavnih programa, susreta, kongresa, sajмова, sportskih i drugih događaja, kao i organizovanje transfera putnika za organizovane pakete;
- 1.3. posredovanje u prodaji i izvođenju ekskurzija;
- 1.4. posredovanje u prodaji i realizaciji paketa putovanja;
- 1.5. obezbeđivanje i posredovanje u pružanju usluga turističkih vodiča, turističkih pratioca i organizatora događaja;
- 1.6. prodaju i posredovanje u prijemu i transferu putnika u vozilima ili preko prevoznika koji ispunjavaju uslove utvrđene u odgovarajućem zakonodavstvu koje reguliše prevoz;
- 1.7. prodaju i posredovanje u prodaji karata ili rezervacija mesta za sva prevozna sredstva i delovanje kao posrednik u sprovođenju viza;
- 1.8. rezervaciju i prodaju turističkih i smeštajnih i drugih usluga vezanih za putovanja i smeštaj putnika;
- 1.9. zastupanje domaćih i stranih turističkih agencija na turističkim destinacijama;
- 1.10. posredovanje u iznajmljivanju smeštajnih jedinica;
- 1.11. posedovanje u pribavljanju dokumenata potrebnih za organizaciju i pružanje usluga u različitim oblicima turizma;
- 1.12. obezbeđenje usluga iznajmljivanja automobila;
- 1.13. rezervaciju, kupovinu i prodaju ulaznica za sve vrste događaja, sportskih i zabavnih predstava, manifestacija, kao i za muzeje, sajmove itd.;
- 1.14. iznajmljivanje i posredovanje u iznajmljivanju prevoznih sredstava/vozila;
- 1.15. obvezbeđenje turističkih informacija i promotivnog materijala;
- 1.16. posredovanje pri zaključivanju ugovora o osiguranju putovanja i prtljaga;
- 1.17. druge usluge u skladu sa ovim zakonom.

Član 10.

Dozvola za vršenje delatnosti agencije organizatora putovanja

1. Za vršenje delatnosti, agencija organizator putovanja treba da ima dozvolu Ministarstva.
2. Ministar podzakonskim aktom utvrđuje oblik, kriterijume, procedure za podnošenje zahteva, administrativnu taksu, osnivanje komisije za razmatranje zahteva i komisije za žalbu.
3. Dozvola se izdaje na neodređeno vreme važenja.
4. Naknade za izdavanje dozvole moraju biti u skladu sa principom pokrivanja administrativnih troškova, koje sadrže iznos neophodan za pokriće troškova upravljanja dozvolom tokom perioda važenja dozvole.

Član 11.

Osiguranje prema trećim stranama

1. Putnička agencija koja organizuje pakete putovanja, ture ili ekskurzije dužna je da ispuni svoje ugovorne obaveze prema trećim stranama putem bankarske garancije ili važeće polise osiguranja:

1.1. osiguranje mora da nadoknadi štetu koja je naneta putniku neispunjenjem, delimičnim ispunjenjem ili neurednom ispunjavanjem obaveza po ugovoru o putovanju, itineraru putovanja ili itineraru ekskurzije, kao i naknadu štete izazvane zbog nemogućnosti putničke agencije da pokrije neophodne troškove smeštaja, hrane i povratka putnika sa putovanja do mesta polaska unutar i van zemlje;

1.2. Bankarska garancija ili polisa osiguranja treba da pokrije i gore navedene slučajeve nemogućnosti uzrokovanih bankrotom putničke agencije.

2. Putnička agencija mora da pruži bankarsku garanciju ili polisu osiguranja iz stava 1. ovog člana, neprekidno za sve vreme trajanja njenih aktivnosti.

3. Ministar podzakonskim aktom utvrđuje pokriće osiguranja, iznos i postupke realizacije i naknade trećim licima.

4. Putnička agencija, koja organizuje ture ili pruža usluge prevoza putnika, treba da koristi svoje prevozno sredstvo ili prevozna sredstva drugih prevoznika koji imaju polisu osiguranja za pokrivanje posledica nesreće.

5. Agencija organizator paketa putovanja treba da pokrije bankarskom garancijom:

5.1. nadoknadu svih plaćanja izvršenih od ili u ime putnika, u vezi sa ugovorom o putovanju za pakete i usluge koje nisu izvršene ili izvršene samo delimično kao posledica stečaja;

5.2. naknadu putnika za troškove neophodnog smeštaja, hrane i povratka u mesto polaska na Kosovo ili u inostranstvo, kao i sva druga potraživanja u tom smislu u slučaju stečaja agencije organizatora ako je prevoz bio uključen u ugovor paketa putovanja.

6. Da bi ispunila svoje obaveze utvrđene u stavu 5. ovog člana, agencija organizator daje putniku pravo da direktno reši svoja potraživanja iz osiguranja i kao dokaz takvog prava.

7. Agencija organizator mora putniku učiniti dostupnim informacije o sadržaju ovih uslova i opštim uslovima bankarske garancije ili polise osiguranja. Agencija organizator takođe treba da stavi na raspolaganje informacije o slučajevima dobrovoljnog osiguranja, gde je to sprovodljivo.

POGLAVLJE IV

PAKETI PUTOVANJA

Član 12.

Delokrug

1. Odredbe ovog poglavlja sprovode se na pakete koje nude i prodaju putničke agencije u vezi sa putnim aranžmanima radi olakšavanja njihovog ugovornog odnosa.

2. Samo putničke agencije koje ispunjavaju kriterijume predviđene ovim zakonom mogu obavljati delatnost organizovanja i prodaje paketa putovanja.

Član 13.

Paket putovanja

1. Paket putovanja predstavlja prethodnu kombinaciju dve ili više sledećih usluga, koje se nude na prodaju i plaćaju po ukupnoj ceni ako usluga traje neprekidno duže od dvadeset četiri (24) časova ili uključuje:

1.1. transport;

1.2. smeštaj;

1.3. druge turističke usluge koje predstavljaju važan deo paketa putovanja kao što su hrana, posete raznim događajima, posete prirodnim i kulturnim znamenitostima ili slično.

2. Putovanje u trajanju kraćem od dvadeset četiri (24) časova, koje ne uključuje smeštaj predstavlja ekskurziju.

3. Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, ekskurzijom se smatra paket putovanja ako uključuje prethodnu kombinaciju dveju ili više usluga utvrđenih u podstavima 1.1. i 1.3. stava 1. ovog člana, koje se nude na prodaju i prodaju po ukupnoj ceni i podležu svim odredbama ovog zakona u vezi sa putovanjem u paketu.

4. Ponuda za prodaju drugih turističkih usluga, koje nisu deo unapred utvrđenog plana može se naknadno uključiti u program paketa putovanja.

5. Posebno fakturisanje za različite usluge istog programa paketa putovanja ne oslobađaju agenciju organizatora ili posrednika od obaveza prema ovom zakonu.

Član 14.

Obaveza davanja uputstva za ture

1. Za svaku posebno organizovanu grupu, putničke agencije su dužne da obezbede turističkog vodiča, koji ispunjava uslove u skladu sa čl. 28. i 29. ovog zakona za svaki program paketa putovanja na Kosovu ili inostranstvu.

2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, putnička agencija ne treba da ponudi turističke vodiče ako je transport organizovan javnim prevozom. Agencija nije dužna da obezbedi turističkog vodiča tokom transporta do mesta odmora i pri povratku sa odmora ili putovanja.

3. Izuzetno od odredbi ovog člana, putnička agencija može angažovati turističku pratnju i tokom transporta do mesta odmora, putovanja ili tokom povratka sa odmora ili putovanja.

POTPOGLAVLJE I

OBAVEZE PAKETA PUTOVANJA

Član 15.

Predugovorne informacije o paketima putovanja

1. Organizatori i posrednici, ako se paketi prodaju preko posrednika, dužni su da putniku dostave odgovarajuće standardne podatke, kao i informacije u skladu sa stavom 2. ovog člana, ako su relevantni za paket pre nego što putnik preuzme bilo koje obaveze prema ugovoru o putovanju, paket ili bilo koje druge odgovarajuće ponude.

2. Putnika treba informisati o glavnim karakteristikama putnih usluga koje uključuju:

- 2.1. odredište, plan putovanja i trajanje boravka, sa datumima i ako je smeštaj uključen i broj uključenih noćenja;
 - 2.2. sredstva, karakteristike i kategorija transporta, mesto polaska i povratka, sa datumima i vremenima, odnosno lokacijama i trajanjem međuprekida i transportnim vezama. Kada tačno vreme još nije utvrđeno, poslovni subjekt mora obavestiti putnika o približnom vremenu polaska i povratka;
 - 2.3. lokacija, ključne karakteristike i prema potrebi turističku kategoriju smeštaja uključujući pravila zemlje odredišta;
 - 2.4. planiranje vremena obroka;
 - 2.5. posete, ekskurzije ili druge usluge uključene u ukupnu cenu u skladu sa dogovorom strana o paketu;
 - 2.6. kada iz konteksta nije jasno da li će se neka od putničkih usluga ponuditi putniku kao deo grupe i ako jeste kada je to moguće navesti približan broj grupe;
 - 2.7. u slučaju da putnik ima koristi od drugih turističkih usluga, a korist ovih usluga zavisi od efektivne verbalne komunikacije, on mora biti informisani o jeziku na kojem se te usluge pružaju;
 - 2.8. ako je putovanje ili odmor generalno pogodan za lica sa smanjenom pokretljivošću i na zahtev putnika pruže tačne informacije o prikladnosti putovanja ili odmora uzimajući u obzir potrebe putnika;
 - 2.9. naziv preduzeća i adresu agencije organizatora i kada je moguće podugovarača ili prodavca usluge u okviru paketa, njihov broj telefona i adresu elektronske pošte;
 - 2.10. ukupnu cenu paketa, uključujući poreze i kada je primenljivo, sve dodatne naknade. U slučaju da mogu nastati dodatni troškovi, koji se nisu mogli razumno izračunati pre zaključenja ugovora, daje se informacija o vrsti ovih troškova koje putnik može imati;
 - 2.11. aranžmane plaćanja, uključujući svaki iznos ili procenat cene koju treba platiti kao avans i rok za plaćanje ostatka, ili finansijske garancije koje će putnik platiti ili obezbediti;
 - 2.12. ako je primenljivo, minimalni broj osoba potreban za takve turističke aranžmane, kao i period kada se strana može povući iz ugovora ako broj nije ispunjen;
 - 2.13. opšte informacije o zahtevima za pasoš i vizu, uključujući približne periode za uzimanje vize i informacije o zdravstvenim formalnostima zemlje odredišta;
 - 2.14. informacije da putnik može otkazati ugovor u bilo koje vreme pre početka paketa u zamenu za plaćanje odgovarajuće naknade za raskid;
 - 2.15. informacije o fakultativnom osiguranju, osiguranju za pokrivanje troškova raskida ugovora od strane putnika ili troškova pomoći, uključujući repatrijaciju u slučaju nesreće, bolesti ili smrti.
3. Putnička agencija koja posreduje u zaključivanju ugovora o paket aranžmanima, koje organizuje agencija koja nema registrovano sedište u Republici Kosovo, treba da naznači u promotivnim materijalima i da u predugovornim informacijama objavi opšte uslove i uslove organizatora putovanja kao i prava i obaveze putničke agencije i korisnika usluge na najmanje jednom od službenih jezika, prema važećem zakonodavstvu (u daljem tekstu službeni jezik).

4. Informacija koja je navedena u ovom članu moraju biti jasna, razumljivo i vidljiva, a kada se takva informacija daje u pisanoj formi, mora biti čitljiva i napisana na službenom jeziku ili na jeziku koji potrošač poznaje i razume.

5. Sve pred-ugovorne informacije sadržane u ovom članu sastavni su deo ugovora o paketu putovanja regulisanog ovim zakonom.

Član 16.

Sadržaj ugovora o paketu putovanja

1. Ugovor o paketu putovanja mora biti napisan jasnim, čitljivim i lako razumljivom jeziku. Agencija organizator ili prodavac treba da bez nepotrebnog zakašnjenja dostave putniku kopiju ili potvrdu ugovora. Putnik ima pravo da traži štampanu kopiju ugovora o aranžmanu ako je zaključen u istovremenom fizičkom prisustvu stranaka. Za ugovore zaključene izvan poslovnih prostorija prodavca, mora se dostaviti kopija potvrde ugovora o paketu odštampana na papiru ili na bilo kom funkcionalnom elektronskom uređaju.

2. Ugovor o paketu putovanja ili potvrda ugovora određuje ceo sadržaj ugovora koji uključuje sve informacije iz stava 2. člana 15. ovog zakona, kao i sledeće informacije:

2.1. posebne zahteve putnika, koje je agencija organizator primila;

2.2. informacije o tome da je agencija organizator:

2.2.1. odgovorna za pravilno pružanje svih usluga putovanja u skladu sa ugovorom; i

2.2.2. dužna da pruži pomoć ako je putnik u teškoćama, u skladu sa odredbama ovog poglavlja.

2.3. ime, adresu, broj telefona i e-mail predstavnika lokalne agencije organizatora, neke kontaktne tačka ili neke druge službe, koja putniku može da omogući brzi kontakt sa agencijom organizatorom, da efikasno komunicira sa njom, da zatraži pomoć kada je putnik u poteškoćama ili da se žali na svaku manjkavost, koju je primetio tokom putovanja;

2.4. podatke koje je putnik dužan da saopšti u slučaju bilo kakvog nesklada koji je uočio tokom realizacije aranžmana definisanog ovim zakonom;

2.5. kada maloletnici bez pratnje roditelja ili drugog ovlašćenog lica putuju na osnovu ugovoru o paket putovanju koji uključuje smeštaj, mora da sadrži podatke koji omogućavaju direktan kontakt sa maloletnikom ili osobom koja je odgovorna za maloletnika u mestu prebivališta maloletnika;

2.6. informaciju o unutrašnjim postupcima razmatranja žalbi i alternativnom razrešavanju sporova;

2.7. informaciju o pravu putnika na prenos ugovora na drugog putnika, u skladu sa članom 17. ovog zakona.

3. Pozivajući se na pakete iz člana 13. ovog zakona, putnička agencija, kojoj su podaci preneti obaveštava agenciju organizatora o sklapanju ugovora koji omogućava stvaranje paketa. Putnička agencija obezbeđuje agenciji organizatoru potrebne informacije kako bi ona ispunila svoje obaveze organizatora. Čim agencija organizator bude obaveštena da je paket kreiran, ona je dužna da putniku dostavi podatke iz stava 2, ovog člana u odgovarajućem obliku uključujući i elektronsku komunikaciju.

4. Podaci navedeni u st. 2. i 3. ovog člana moraju se obezbediti na jasan, razumljiv i vidljiv način.

5. Agencija organizator mora blagovremeno pre početka putovanja, putniku da obezbedi potrebne račune, vaučere i karte, podatke o određenom vremenu polaska i, gde je to moguće, rok ulaska, kao i predviđene rokove zaustavljanja, transportne veze i dolazak.

PODPOGLAVLJE II PROMENE U PAKETU PUTOVANJA

Član 17. Prenos ugovora o paketu putovanja

1. Pre početka realizacije paket aranžmana, putnik može preneti ugovor o paket aranžmanu osobi koja ispunjava sve uslove koji se primenjuju na taj ugovor, nakon što o tome obavesti organizatora. Razumnim se smatra obaveštenje dato agenciji organizatoru, najkasnije sedam (7) dana pre početka paketa putovanja.

2. Onaj koji vrši prenos i onaj kome se ugovor o paket aranžmanu prenosi moraju biti zajedno odgovorni za plaćanje cene i bilo koje takse, naknade ili drugih dodatnih troškova koji proističu iz prenosa ugovora.

3. Agencija organizator treba da obavesti prenosioca o stvarnim troškovima prenosa, koji bi trebalo da budu razumni i ne bi trebalo da prelaze stvarne troškove agencije organizatora zbog prenosa ugovora o paket aranžmanu.

4. Agencija organizator je dužna da prenosiocu obezbedi dokaze o taksama ili drugim dodatnim troškovima, koji proističu iz prenosa ugovora o paket aranžmanu.

Član 18. Izmena cene ugovorenog paketa

1. Nakon završetka ugovora o paketu putovanja agencija organizator može povećati ugovorenu cenu samo ako je u ugovoru izričito predviđena ova mogućnost i ako je navedeno da putnik ima pravo na popust prema stavu 5 ovog člana.

2. Ugovor prema stavu 1. ovog člana određuje način izračunavanja preispitivanja cena i gde je povećanje cene isključivo direktna posledica promene:

2.1. troškova prevoza putnika koji proističu iz cene goriva ili drugih izvora energije;

2.2. visina taksi ili naknada za usluge putovanja, koje su uključene u ugovor i koje su odredila treća lica, koja nisu direktno uključene u izvršenje paketa, uključujući turističke takse, takse za sletanje ili uzletanje ili dolaska u luku i na aerodromima;

2.3. kursne liste relevantne za pakete.

3. Ako povećanje cene iz stava 1. ovog člana prelazi osam posto (8%) ukupne cene paketa, agencija organizator ne može jednostrano menjati cenu.

4. Bez obzira na obim, povećanje cene je moguće samo ako agencija organizator jasno i razumno obavesti putnika, uz obrazložene za to povećanje i obračun, stabilnim putem najkasnije dvadeset (20) dana pre početka paketa putovanja.

5. Ako je ugovorom o putovanju određena mogućnost povećanja cene, putnik ima pravo sniženja cene koja odgovara svakom smanjenju troškova iz stava 1 ovog člana, koje se dogodi nakon prestanka ugovora i plaćanja unapred do početka realizacije paketa.

6. U slučaju pada cene, agencija organizator ima pravo da spusti administrativne troškove od nadoknade duga putniku i da pruži dokaze o takvim administrativnim troškovima na zahtev putnika.

Član 19.

Izmena izraza i uslova ugovora

1. Pre početka turističkog putovanja agencija organizator ne može jednostrano da menja uslove ugovora paket putovanja, osim cene u skladu sa članom 18. ovog zakona. Izmene su dozvoljene ako je ovo pravo navedeno u ugovoru ili je promena beznačajna i putnik je jasno i razumljivo obavešten o ovim promenama i slaže se s njima.

2. Ako je pre početka paket putovanja, agencija organizator primorana da izmeni bilo koju od glavnih karakteristika usluga putovanja u skladu sa članom 15. stav 2. ovog zakona ili ne može da ispunji posebne uslove navedene u članu 15. stav 2.1. ovog zakona ili predlaže povećanje cene paketa za više od osam posto (8%), kako je definisano u članu 18. stav 2. ovog zakona, putnik unutar razumnog roka koji odredi agencija organizaciona može:

2.1. prihvatiti predloženu izmenu, ili

2.2. raskinuti ugovor bez plaćanja takse/ naknade za raskid.

3. U slučaju da je putnik raskinuo ugovor prema stavu 2. pod stav 2.2. ovog člana, putnik može prihvatiti paket zamene ako mu je ponuđeno od strane agencije organizatora. Paket zamene, ako je moguće, treba se ponuditi istog ili višeg kvaliteta od početnog paketa.

4. Agencija organizator treba bez odlaganja da obavestiti putnika na jasan, razumljiv i vidljiv način putem funkcionalnog i efektivnog sredstva o:

4.1. predloženim izmenama iz stava 2. ovog člana i prema slučaju u skladu sa stavom 5. ovog člana u vezi sa njihovim uticajem na cenu paketa;

4.2. roku od najviše dva (2) dana u kojem putnik mora da obavesti agenciju organizatora o svojoj odluci u skladu sa stavom 2. ovog člana;

4.3. posledicama ne odgovaranja putnika u roku koji je određen u tački 2. ovog stava, pod stav 4.2. ovog stava, i

4.4. i tamo gde je primenljivo, o ponuđenom paketu zamene i ceni.

5. Ponuda za povećanje cene putovanja može se dati najkasnije dvadeset (20) dana pre početka putovanja, a ponuda za izmenu drugih ugovornih uslova ne može se dati nakon početka putovanja.

6. Ako putnik ne obavesti agenciju organizatora o svojoj odluci u roku definisanom u podstavu 4.2. ovog člana, ugovor se smatra završenim po isteku ovog roka.

7. Ako izmene ugovora o paket aranžmanu iz stava 2. ovog člana ili u paketu zamene iz stava 3. ovog člana dovedu do pada kvaliteta paketa ili povećanja cene, putnici imaju pravo na odgovarajuće popuste.

8. U slučajevima iz stava 2. pod stav 2.2. ovog člana, putnik raskida ugovor o paket aranžmanu i odbija da prihvati paket zamene, agencija organizator mora bez odlaganja, ali najkasnije u roku od četrnaest (14) dana od prestanka ugovora, izvršiti nadoknadu svih uplata koje su izvršili putnici i naknadu štete putniku uz pravilnu primenu odredaba ovog zakona i drugih važećih zakona.

Član 20.

Pravo putnika da raskine ugovor

1. Putnik može otkazati ugovor o paket aranžmanu u bilo koje vreme, pre početka implementacije.
2. U slučaju navedenom u stavu 1. ovog člana, agencija organizator gubi pravo na ugovorenu cenu paketa, a od putnika se može tražiti da joj plati razumnu i opravdanu taksu.
3. Ugovorom o paketu putovanja mogu se utvrditi razumne i standardizovane tarife za njegov raskid.
4. Ako ugovorne strane nisu odredile standardizovane tarife raskida ugovora, iznos tarife raskida mora odgovarati ceni paketa umanjenoj za uštedu troškova agencije organizatora i prihod od pružanja usluga putovanja drugom korisniku.
5. Na zahtev putnika agencija organizator mora dati obrazloženje iznosa tarife za otkazivanje.
6. Ne dovodeći u pitanje stavove 1.-5. ovog člana, putnik mora imati pravo raskida ugovora o paketu putovanja, pre početka implementacije paketa putovanja bez plaćanja naknade za otkaz u slučaju neizbežnih vanrednih okolnosti koje se dogode na odredištu ili u njegovoj blizini i utiču na realizaciju paketa ili utiču na prevoz putnika do odredišta.
7. U slučaju raskida ugovora o paketu putovanja prema stavu 6. ovog člana, putnik ima pravo na potpunu naknadu svake uplate izvršene za paket putovanja ali nema pravo na dodatnu naknadu.
8. Organizaciona agencija mora da nadoknadi sve uplate izvršene od ili na ime putnika za paket minus odgovarajuće tarife ukidanja ugovora, bez nepotrebnog kašnjenja, ali najkasnije četrnaest (14) dana od raskida ugovora paketa putovanja.

Član 21.

Pravo agencije organizatora na raskind ugovora o paketu

1. Agencija organizator može raskinuti ugovor o putnom paketu i putniku u potpunosti vrati sva uplaćena sredstva, bez obaveze da putniku plati dodatnu naknadu ako je broj registrovanih osoba za paket manji od minimalnog broja navedenog u ugovoru a agencija organizator obaveštava putnika o raskidu ugovora u roku navedenom u ugovoru ali najkasnije do:
 - 1.1. dvadeset (20) dana pre početka paketa u slučaju putovanja koja traju duže od šest (6) dana;
 - 1.2. sedam (7) dana pre početka paketa u slučaju putovanja koja traju od dva (2) do šest (6) dana;
 - 1.3. četrdeset osam (48) sati pre početka paketa u slučaju putovanja koja traju manje od dva (2) dana.
2. Agencija organizator može raskinuti ugovor o paketu putovanja i putniku vrati sva uplaćena sredstva za paket putovanja, a da putniku ne mora platiti dodatnu naknadu ako je agencija organizator u izuzetnim okolnostima sprečena u izvršavanju ugovora i obaveštava putnike o raskidu ugovora bez nepotrebnog odlaganja pre početka paketa putovanja.
3. U slučaju raskida ugovora prema stavovima 1. i 2. ovog člana, agencija organizator gubi pravo na ugovorenu cenu paketa i nadoknađuje sve uplate izvršene u ime putnika bez nepotrebnog odlaganja ali naj kasnije četrnaest (14) dana nakon raskida ugovora o paketu putovanja.

PODPOGLAVLJE III PERFORMANSE PAKETA

Član 22

Odgovornost za ispunjenje paketa

Agencija organizator odgovorna je za pružanje usluga putovanja uključenih u ugovoru o paket putovanja, bez obzira na to da li te usluge treba da pruži agencija organizator ili drugi pružaoci usluga putovanja.

Član 23.

Izbegavanje nedostataka usaglašenosti

1. Putnik mora bez odlaganja da obavesti agenciju organizatora, imajući u vidu okolnosti slučaja, o svakoj neusaglašenosti uočenoj tokom pružanja neke usluge putovanja, koja je uključena u ugovor o paketu putovanja.
2. Ako se neka od usluga putovanja ne pruža u skladu sa ugovorom o paket putovanju, na zahtev putnika agencija organizator treba da otkloni neusklađenosti, imajući u vidu stepen neusklađenosti i vrednost turističkih usluga na koje utiče.
3. Ako agencija organizator ne otkloni neusklađenosti, putnik ima pravo na sniženje cene i naknadu štete u skladu sa čl. 26. i 27. ovog zakona.
4. Ako agencija organizator u razumnog roku ne izvrši ispravke, koje je odredio putnik, putnik može izvršiti procenu i zatražiti povraćaj neophodnih troškova. Putnik nije dužan da odredi razuman rok agenciji organizatoru za ispravku neusaglašenosti. Ako agencija organizator odbije da ispravi neusaglašenost ili ako se traži trenutno rešenje.

Član 24.

Prava putnika i obaveze agencije organizatora

1. Kada se značajan deo putničkih usluga ne može obezbediti, kako je dogovoreno u ugovoru o putnom aranžmanu, agencija organizator mora bez ikakvih dodatnih troškova ponuditi putniku odgovarajuću alternativu paketa gde je moguć ekvivalentan ili veći kvalitet, viši od navedenog u ugovoru o produženju paketa, uključujući vraćanje putnika na mestu polaska.
2. Kada alternativni aranžmani koje je predložila agencija organizator rezultiraju nižim kvalitetom od onog navedenog u ugovoru o paket putovanju, agencija organizator treba da obezbedi potrebno smanjenje cena.
3. Putnik može odbiti predložene alternativne sporazume samo ako nisu uporedivi sa onim što je dogovoreno u ugovoru o putnom paketu ili ako je smanjenje cene nedovoljno.
4. Kada nedostatak usaglašenosti značajno utiče na performanse paketa i ako agencija organizator nije ispravila to u razumnom roku koji je odredio putnik, putnik može raskinuti ugovor o paketu putovanja bez plaćanja takse za prekid i kada je prilagodljivo da zatraži smanjenje cene ili naknadu štete u skladu sa čl. 26. i 27. ovog zakona.
5. Ako je nemoguće zaključiti alternativne sporazume ili putnik odbije predlog alternativnih ugovora u skladu sa stavom 3. ovog člana, putnik ima pravo na smanjenje cene ili naknadu štete u skladu sa članovima 26. i 27. ovog zakona, bez isteka ugovora o putnom paketu.
6. Ako paket uključuje prevoz putnika, organizatori će, u slučajevima navedenim u st. 4. i 5. ovog člana, takođe obezbediti repatrijaciju putnika ekvivalentnim prevozom bez nepotrebnog odlaganja i bez dodatnih troškova za putnika. Dodatne troškove pokriva agencija organizator.

Član 25.

Troškovi potrebnog smeštaja

1. Sve dok zbog neizbežnih i izuzetnih okolnosti nije moguće obezbediti povratak putnika, kako je ugovoreno u ugovoru o putnom aranžmanu, agencija organizator treba da pokrije neophodne troškove smeštaja, ako je moguće, ekvivalentne kategorije, za period koji ne prelazi tri (3) noćenja po putniku.
2. Ograničenje troškova iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na lica sa ograničenom pokretljivošću i svaku osobu koja prati trudnice i maloletne osobe bez pratnje, kao i lica kojima je potreban poseban tretman, pod uslovom da agencija organizator bude obaveštena o njihovim posebnim potrebama, najmanje četrdeset osam (48) sati pre početka putnog paketa.
3. Agencija organizator ne može zahtevati neizbežne i vanredne okolnosti da bi ograničila odgovornost prema stavu 1. ovog člana, ako se odgovarajući pružalac prevoza ne može osloniti na takve okolnosti.

PODPOGLAVLJE IV

SNIŽENJE CENA I NAKNADA ZA ŠTETU

Član 26

Sniženje cene

Putnik ima pravo na prilagodljivo smanjenje cene za bilo koji period tokom kojeg usaglašenost nedostaje, osim ako organizaciona agencija dokaže da se nedostatak usaglašenosti pripisuje putniku.

Član 27

Naknada štete

1. Putnik ima pravo, bez obzira na sniženje cene ili završavanje ugovora, da od agencije organizatora primi odgovarajuću naknadu za svaku štetu pretrpljenu zbog neusklađenosti, a naknada će biti isplaćena putniku bez nepotrebnog odlaganja.
2. Agencija organizator ne snosi odgovornost za štete ako dokaže da:
 - 2.1. se neusklađenost pripisuje putniku;
 - 2.2. se neusklađenost pripisuje trećoj strani, koja nije u vezi sa putnim osiguranjem, uslugama uključenim u ugovor o paketu putovanja i nepredvidiva je ili neizbežna, ili
 - 2.3. neusklađenost nije posledica neizbežnih i vanrednih okolnosti.
3. Na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom shodno se primenjuju odredbe odgovarajućeg zakona o obligacionim odnosima.

POGLAVLJE V

USLUGE VODIČA, TURISTIČKA PRATNJA I PREDSTAVNICI PUTNIČKE AGENCIJE

Član 28.

Usluge turističkog vodiča

1. Turistički vodič upućuje i pruža stručne usmene informacije posetiocima u vezi sa prirodnim

lepotama i vrednostima, kulturno -istorijskim spomenicima, umetničkim delima, etnografskim i drugim znamenitostima, istorijskim događajima, legendama o raznim događajima i likovima, ekonomskim i političkim događajima, vodič na planinskom putu, vodič za planinarenje, turistički vodič za ronjenje.

2. Usluge turističkog vodiča mogu da pružaju građani Republike Kosovo, kao i strani državljani u skladu sa ovim zakonom.

3. Turistički vodič pruža usluge turističkog uputstva samo u oblasti za koju je registrovan za obavljanje delatnosti u skladu sa ovim zakonom.

4. Posetioci imaju pravo da se žale na nepravilno obavljanje profesije i ne primenjivanje etičkog kodeksa, u skladu sa zakonodavstvom na snazi.

5. Vodič obaveštava posetioca o njegovim pravima na žalbu u odeljenju odgovornom za zaštitu potrošača.

6. Osobe koje obavljaju aktivnosti profesionalnog uputstva na svojim radnim mestima, kao što su: muzeji, galerije, rezervati prirode, arheološka nalazišta i slično i na uputstvima za lov i ribolov, kao i nastavno osoblje obrazovnih ustanova tokom vannastavnog ili terenskog putovanja ne smatraju se putnim vodičima prema ovom zakonu.

7. Putničke agencije i drugi korisnici usluga turističkih vodiča koriste usluge vodiča koji su registrovani za pružanje takvih usluga uređenih ovim zakonom.

Član 29.

Uslovi za obavljanje delatnosti turističkog vodiča

1. Za obavljanje delatnosti turističkog vodiča, potrebno je:

- 1.1. imati univerzitetsku ili stručnu spremu za turističkog vodiča ili u oblasti turizma;
- 1.2. da nije osuđivan za krivična dela počinjena namerno;
- 1.3. ima znanje i vrši delatnost turističkog vodiča u skladu sa etičkim kodeksom;
- 1.4. poznavanje jednog od službenih jezika i najmanje jednog stranog jezika koji će se koristiti u obavljanju usluga turističkog vodiča.

2. Ministar podzakonskim aktom određuje uslove i ostale kriterijume i etički kodeks za obavljanje delatnosti turističkog vodiča.

Član 30.

Registracija turističkog vodiča

1. Za obavljanje delatnosti turističkog vodiča kandidat mora da se registruje u turistički registar.

2. Nakon prijave u turističkom registru, podnosiocu zahteva se uručuje rešenje, koje potpisuje direktor odeljenja za turizam, po preporuci komisije.

3. Ministar podzakonskim aktom određuje postupak prijave za upis u Registar turističkih vodiča, postupak dobijanja identifikacione karte i opoziva, formiranje komisije za razmatranje zahteva za upis u Registar vodiča, kao i osnivanje komisije za razmatranje žalbi.

Član 31.

Strani turistički vodič

1. Strani turistički vodič, koji nije registrovan u Republici Kosovo za obavljanje delatnosti

turističkog vodiča može da prati grupe stranih posetilaca ili turista u turističke svrhe na teritoriji Republike Kosovo u svojstvu saputnika. On mora imati registrovanog turističkog vodiča, kako je predviđeno ovim zakonom, na osnovu ugovora o uslugama, koji mora biti prisutan tokom posete strane grupe na teritoriji Republike Kosovo.

2. U slučaju da strani državljanin obavlja zanimanje turističkog vodiča na teritoriji Republike Kosovo, pored ispunjavanja uslova i kriterijuma prema čl. 29. i 30. ovog zakona, mora da poznaje jedan od službenih jezika, što mora da dokaže prilikom podnošenja zahteva za identifikacionu kartu i upis u Registar turističkih vodiča.

3. Bez obzira na odredbe ovog člana, Ministarstvo može da odluči o tome da li će dozvoliti vršenje usluga turističkog vodiča za strane državljane, na osnovu sporazuma i reciprociteta dotične države.

Član 32. **Počasni turistički vodič**

1. Stručnjaci iz oblasti turizma i oblasti vezanih za turizam, kao i penzionisani profesionalci iz oblasti vodiča, na njihov zahtev, mogu biti priznati kao počasni turistički vodiči.

2. Počasni turistički vodič može obavljati delatnost turističkog vodiča samo privremeno i u neprofitne svrhe.

3. Ministar podzakonskim aktom određuje kriterijume i postupak uključivanja počasnog turističkog vodiča u turistički registar.

Član 33. **Turistički pratilac**

1. Turistički pratilac prati turističku grupu i obavlja operativno-tehničke poslove od početka putovanja do odredišta i povratka.

2. Turistički pratilac može biti samo osoba koja poseduje identifikacionu kartu turističkog pratioca, izdatu od turističke agencije.

3. Turistički pratilac može biti i strani državljanin koji prati grupu stranog organizatora, za putovanja koja počinju i završavaju u stranoj zemlji.

4. Prilikom pružanja usluga, turistički pratilac mora na vidljivom mestu nositi identifikacionu kartu turističkog pratioca koja potvrđuje njegov identitet.

5. Ministar odlukom utvrđuje format identifikacione karte.

Član 34. **Predstavnici turističkih agencija**

1. Predstavnik agencije je osoba koja zastupa putničku agenciju, koja je organizovala putovanje ili paket putovanje pred pružaocima usluga i klijenata na odredištu.

2. Dužnosti i odgovornosti predstavnika agencija su:

2.1. štite interese i prava putnika i tur operatora pred pružaocima usluga;

2.2. pružaju informacije i smernice putnicima u vezi sa sprovođenjem itinerara i dodatnim uslugama;

- 2.3. primaju dodatne usluge za korisnike paketa kao što su: izleti, kulturni i sportski događaji i slično, predviđene određenim itinerarom, u ime i za račun organizatora putovanja u skladu sa nadležnostima koje su im date.
3. Obavljaju i druge aktivnosti potrebne za zaštitu interesa putnika i organizatora putovanja.

POGLAVLJE VI TURISTIČKE USLUGE U POSEBNIM OBLICIMA

Član 35. Turističke usluge u posebnim oblicima turističke ponude

1. Turističke usluge u posebnim oblicima turističke ponude u smislu ovog zakona su:

- 1.1. turističke usluge u zdravstvenom turizmu;
- 1.2. turističke usluge kongresnog turizma;
- 1.3. usluge aktivnog i avanturističkog turizma;
- 1.4. usluge turističkog turizma u ribolovnom turizmu;
- 1.5. usluge turističkog turizma u poljoprivrednom turizmu;
- 1.6. na mestima obrazovanja vodenih organizama;
- 1.7. na lovištima i šumama u privatnom vlasništvu;
- 1.8. usluge iznajmljivanja vozila, i
- 1.9. turističke ronilačke usluge.

Član 36. Turističke usluge u zdravstvenom turizmu

1. Turističke usluge u zdravstvenom turizmu smatraju se uslugama organizovanja prevoza, turističkog transfera i smeštaja, kao i individualne usluge ili kao organizovano putovanje koje se daje korisnicima zdravstvenih usluga.

2. Turističke usluge iz stava 1. ovog člana mogu pružati zdravstvene ustanove, subjekti i stručnjaci zdravstvene nege u skladu sa posebnim aktima koji uređuju zdravstvenu zaštitu, korisnici njihovih zdravstvenih usluga, bez potrebe za registracijom agencije za putovanja ali u uslovima predviđenim za pružanje usluga turističkih agencija, definisane ovim zakonom.

Član 37. Usluge aktivnog turizma i avanture

1. Turističkim uslugama u aktivnom i avanturističkom turizmu smatraju se aktivnosti na kopnu, u vodi i vazduhu, vani ili u nerazvijenom prirodnom okruženju ili u posebno razvijenim i opremljenim područjima, koja zbog svojih karakteristika uključuju rizik od oštećenja i posledica po njihove korisnike.

2. Turističke usluge aktivnog turizma i avanturističkog turizma iz stava 1. ovog člana mogu pružati profesionalna udruženja aktivnog i avanturističkog turizma i trgovačka preduzeća.

3. Aktivnostima aktivnog i avanturističkog turizma se:

- 3.1. penjanje;
- 3.2. hodanje po planinskim područjima;
- 3.3. planinski biciklizam;
- 3.4. padobranstvo;
- 3.5. alpinizam;
- 3.6. jedrenje brzim vodama;
- 3.7. kajakarenje;
- 3.8. speleološke aktivnosti;
- 3.9. jahačke aktivnosti;
- 3.10. klizanje po konopcu;
- 3.11. aktivnosti penjanja po stenama;
- 3.12. druge slične aktivnosti određene od strane ministarstva.

4. Ministar podzakonskim aktom utvrđuje uslove za pružanje usluga aktivnog i avanturističkog turizma.

Član 38.
Pružanje drugih turističkih usluga

1. Ostale turističke usluge u svrhu razonode i turističke rekreacije mogu se pružati na poljoprivrednim gazdinstvima, uzgajalištima vodenih organizama, vodama, lovištima i šumama u privatnom vlasništvu registrovanim u skladu sa odgovarajućim aktima iz oblasti poljoprivrede, akvakulture, ribolova i šumarstva.

2. Turističke usluge iz stava 1. ovog člana su poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i slično čiji je cilj:

- 2.1. olakšavanje učesnicima u poljoprivrednim aktivnostima kao što su berba voća i povrća, žetva i slično;
- 2.2. omogućavanje učešća u akva kulturnim aktivnostima kao što su hranjenje vodenog organizma, čišćenje uzgojnih objekata, predstavljanje procesa obrazovanja vodenih organizama i slično;
- 2.3. lov, ribolov i prezentacije ribolova;
- 2.4. konjska zaprega, bicikl, šetnja i slične aktivnosti;
- 2.5. aktivni ili avanturistički turizam;
- 2.6. iznajmljivanje objekata, sredstava, alata i opreme za pojedinačne aktivnosti;
- 2.7. iznajmljivanje izletišta;
- 2.8. izvođenje programa kreativnih i obrazovnih seminara vezanih za poljoprivredu, akvakulturu, tradicionalne umetnosti i slične zanate;

- 2.9. prezentacija poljoprivrednih gazdinstava, lovišta i šuma, uključujući kulturne znamenitosti nakon toga;
- 2.10. posete etnografskim i sličnim zbirkama.
3. Turističke usluge definisane u stavu 2. ovog člana mogu se pružati pod uslovima utvrđenim podzakonskim aktom ministra.

Član 39.
Pružanje usluga iznajmljivanja vozila

1. Usluge iznajmljivanja vozila mogu pružati pravna i fizička lica, u skladu sa uslovima definisanim ovim zakonom i posebnim zakonima koji regulišu bezbednost drumskog saobraćaja.
2. Ministar podzakonskim aktom utvrđuje uslove i kriterijume za pružaoce usluga iz stava 1. ovog člana.

POGLAVLJE VII
STRUKTURE SMEŠTAJA

Član 40.
Kategorizacija i klasifikacija struktura smeštaja

1. Svaka kategorija smeštajnih struktura je klasifikovana posebnim sistemom praćenim odgovarajućim karakterističnim znakovima prema sledećoj definiciji:
- 1.1. standard "Pansion";
 - 1.2. „Hostel“ standard, komfor;
 - 1.3. Standard „Kampovanje“;
 - 1.4. "Hotel" dve zvezdice, tri zvezdice, četiri zvezdice, pet zvezdice;
 - 1.5. „Motel“ standard, komfor, superior;
 - 1.6. „Resort“ tri zvezdice, četiri zvezdice, pet zvezdice;
 - 1.7. „Centar za lečenje“ dve zvezdice, tri zvezdice, četiri zvezdice, pet zvezdice;
 - 1.8. „Noćenje sa doručkom“ standard, udobnost, superiorno;
 - 1.9. Pored navedenih struktura od 1.1 do 1.8. ovog stava, mogu se dodati i druge strukture smeštaja koje su određene podzakonskim aktom koji kategoriše i klasifikuje strukture smeštaja.
2. Klasifikacijom se vrednuju infrastrukturni standardi i usluga smeštajnih struktura putem rejtinga sa zvezdicama za kategorije hotel, odmaralište i centar za lečenje. Dok se za ostale kategorije primenjuju standardne, udobne i superiorne klasifikacije.
3. Ministar podzakonskim aktom određuje kriterijume, uslove, rokove i administrativnu taksu od klasifikacija smeštajnih struktura.
4. Svaka kategorija smeštajnih struktura se može dobrovoljno podvrgnuti klasifikaciji.
5. Klasifikacija važi za neograničeni period. U slučaju snižavanja ili podizanja kriterijuma ocene,

subjekt podnosi zahtev za reklasifikaciju strukture smeštaja radi povećanja stepena klasifikacije.

6. Klasifikacija se nalazi u turističkom registru, kojim upravlja odgovorna jedinica u Ministarstvu.

7. Za svaku promenu prijavljenih podataka, turističko preduzeće koje obavlja svoju delatnost u oblasti smeštajnih objekata mora obavestiti nadležnu jedinicu u Ministarstvu, u roku od trideset (30) dana nakon promene podataka.

8. Smeštajne strukture koje čine posebnu strukturu kulturnog nasleđa, kako je definisano ovim zakonom, ne podležu procesu klasifikacije smeštajnih struktura.

Član 41.

Imenovanje struktura smeštaja

1. Struktura smeštaja treba da ima naziv, potpis i vrstu, u zavisnosti od vrste usluga koje se uglavnom pružaju u strukturi.

2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, struktura smeštaja može imati naziv dve vrste usluga smeštajnih struktura ako za svaku vrstu ispunjava uslove definisane ovim zakonom i drugim pravnim aktima.

3. Naziv strukture smeštaja može se promeniti ako su ispunjeni uslovi predviđeni za pružanje drugih vrsta usluga u strukturi smeštaja.

4. Smeštajna struktura nema pravo da izlaže zvezdice unutar i van svojih prostora, ako za ovu klasifikaciju nije bila podvrgnuta postupku klasifikacije prema ovom zakonu i drugim podzakonskim aktima koji proističu iz ovog zakona. Zvezdice ne mogu biti sastavni deo naziva - službene firme njegovog poslovanja.

POGLAVLJE VIII

BORAVIŠNA TAKSA

Član 42.

Boravišna taksa

1. Građani Republike Kosovo i stranci koji prenoće u smeštajnom objektu van mesta prebivališta plaćaju boravišnu taksu.

2. Boravišna taksa se plaća istovremeno sa plaćanjem smeštaja za jednu noć.

3. Boravišna taksa se tretira kao vlastiti izvor prihoda opština i namenjena je za promociju i razvoj turizma u odgovarajućoj opštini.

4. Iznos boravišne takse se određuje opštinskim pravnim aktom i ne može prelaziti iznos od dva posto (2%) ukupne cene smeštaja.

5. Subjekti koji obavljaju smeštajne aktivnosti dužni su da naplaćuju i plaćaju boravišnu taksu u skladu sa procedurama koje odrede opštine.

Član 43.

Oslobođenje od boravišne takse

1. Sledeće kategorije su isključene od plaćanja boravišne takse:

1.1. deca mlađa od sedam (7) godina;

- 1.2. osobe sa medicinskim uputnicama koje borave u prirodi radi oporavka;
 - 1.3. osigurana lica za koja je, po podnošenju fotokopije rešenja nadležnog organa, jasno da imaju invaliditet ili telesno oštećenje ili na osnovu članske karte organizacije za invalide;
 - 1.4. učenici, studenti, njihove vođe ili mentori, učesnici obrazovnih programa, koje organizuju društva i druge obrazovne institucije na neprofitabilnoj osnovi ili verske i druge zajednice u okviru svojih redovnih aktivnosti;
 - 1.5. učenici u školskim domovima i studentskim domovima;
 - 1.6. lica koja privremeno rade i žive u objektu prehrambene industrije duže od trideset (30) dana;
 - 1.7. strani državljani koji su oslobođeni plaćanja boravišne takse u skladu sa međunarodnim propisima i sporazumima;
 - 1.8. članovi udruženja koja se bave sportskim aktivnostima, na osnovu važeće članske karte.
2. Opštine mogu usvojiti podzakonski akt u kome se navode lica koja su u potpunosti ili delimično oslobođena turističke takse.

POGLAVLJE IX RESURSI I PODRUČJA SA PRIORITETIMA ZA RAZVOJ TURIZMA

Član 44. Turistički resursi i destinacije

1. Turistički resursi u Republici Kosovo su prirodni turistički resursi koji uključuju prirodne pejzaže, zaštićena područja, geografska i biološka obeležja, klimatski uslovi, hidrografski i drugi fizički, prirodni ili geomonumentalni objekti koji su privlačni turistima i izvore kulturnog nasleđa, uključujući turistička materijalna sredstva, kako je definisano zakonom o kulturnom nasleđu, istorijske građevine i druge građevine, relikvije, kao i rukotvorine i nematerijalni ljudski turistički resursi koji uključuju različite kulturne aktivnosti.
2. Turistički resursi se prema procesu proučavanja i planiranja pretvaraju u turističke proizvode i destinacije, prema prioritetima utvrđenim Državnom strategijom turizma.
3. U svrhu njihove promocije kao turističkih proizvoda i destinacija, turistički resursi se registruju u turističkom registru koji vodi Ministarstvo.

Član 45. Određivanje prioriteta oblasti za razvoj turizma

1. Prioritetno područje za razvoj turizma je područje od državnog značaja u oblasti turizma, koje ima potencijal za razvoj turizma i poboljšanje turističke ponude.
2. Prioritetne oblasti za razvoj turizma određuje Vlada, na predlog ministra, kroz Plan prioriteta područja za razvoj turizma.
3. Ovaj zakon ne utiče na zaštitu, očuvanje i razvoj prirodnih resursa, istorije ili kulturnog nasleđa koji su regulisani i zaštićeni posebnim zakonima.
4. Prema okolnostima na terenu, Vlada može pružiti objekte i podršku razvoju područja sa prioriteta razvojem turizma.

Član 46.**Plan prioritetnih područja za razvoj turizma**

1. Nakon opsežne studije, Ministarstvo priprema plan prioritetnih područja za razvoj turizma, koji odobrava Vlada. Opštine u saradnji sa ministarstvima i drugim institucijama nadležnim za turizam pripremaju plan. Plan se može stalno ažurirati i može uključivati nova područja sa prioritetom za razvoj turizma.
2. Plan sadrži detaljne podatke o trenutnom stanju i predloge za razvoj svake prioritetne oblasti za razvoj turizma u Republici Kosovo.
3. Ministar podzakonskim aktom određuje kriterijume za određivanje prioritetne oblasti za razvoj turizma.

POGLAVLJE X**NADZOR SPROVOĐENJA ZAKONA****Član 47.****Nadzor**

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, kao i drugih podzakonskih akata, koji se odnose na turizam i smeštaj, treba da preduzme Ministarstvo u saradnji sa nadležnim lokalnim vlastima.

Član 48.**Tržišni inspektori**

Inspekcijski nadzor vrše tržišni inspektori direktnom inspekcijom turističkih usluga i smeštaja, osim u slučajevima kada je zakonom predviđeno da neke inspekcijske funkcije obavljaju drugi inspekcijski organi državne uprave u skladu sa ovim zakonom i relevantnim zakonodavstvom na snazi.

Član 49.**Kaznene odredbe**

1. Novčanom kaznom u iznosu od tri hiljade (3.000) do devet hiljade (9.000) evra, kažnjavaju se za prekršaj turoperator i pravno lice koje pruža turističke i smeštajne usluge, ako:
 - 1.1. obavlja delatnost putničke agencije bez ispunjavanja kriterijuma utvrđenih podzakonskim aktom, koji je doneo ministar, u skladu sa članom 8. ovog zakona;
 - 1.2. ne ispunjava obaveze putničke agencije u skladu sa podzakonskim aktom, koji je doneo ministar, u skladu sa članom 8. ovog zakona;
 - 1.3. je organizovao grupu turista, a nije obezbedio vodiče, u skladu sa članom 14. stav 1. ovog zakona;
 - 1.4. nije obezbedio putniku ugovor o paket putovanju prema čl. 15. i 16. ovog zakona;
 - 1.5. je povećao cenu paketa posle dvadeset (20) dana pre početka putovanja u skladu sa članom 15. ovog zakona;
 - 1.6. nije izvršio potpuni povraćaj uplata koje je izvršio putnik koji je prekinuo paket putovanje, prema članu 20. st. 7. i 8. ovog zakona;
 - 1.7. agencija organizator nije izvršila potpuni povrat novca putniku u slučaju raskida ugovora o paket putovanju, pre početka putovanja, kao i raskinula je ugovor kršeći član 21. ovog zakona;

- 1.8. agencija organizator nije otklonila neusaglašenost za obavljanje usluga putovanja uključenih u paket putovanju ili nije nadoknadila štetu i nije obezbedila putniku odgovarajuće alternative u skladu sa čl. 23, 24, 26. i 27. ovog zakona;
- 1.9. agencija organizator nije podmirila neophodne troškove smeštaja prema članu 25. ovog zakona;
- 1.10. pruža usluge turističkog vodiča suprotno članu 28. stav 3. ovog zakona;
- 1.11. pruža usluge turističkog vodiča, a da nije upisan u turistički registar u skladu sa članom 30. stav 3. ovog zakona;
- 1.12. strani turistički vodič pruža usluge turističkog vodiča bez pratnje turističkog vodiča registrovanog u skladu sa stavom 1. člana 31. ovog zakona;
- 1.13. nije obavestio korisnika aktivnih turističkih ili avanturističkih usluga o upotrebi opreme, kao i o vrstama mogućih rizika, prema stavu 4. člana 37. ovog zakona;
- 1.14. iznajmljuje vozila u suprotnosti sa stavom 2. člana 39. ovog zakona;
- 1.15. ne ispunjava minimalne kriterijume za obavljanje hotelskih delatnosti definisane podzakonskim aktom.
2. Novčanom kaznom u iznosu od petsto (500) do hiljadu i pet sto (1.500) evra kažnjavaju se fizičko lice i odgovorno lice pravnog lica za prekršaje navedene u stavu 1. ovog člana.
3. Novčanom kaznom u iznosu od hiljadu (1.000), do tri hiljade (3.000) evra prekršajno se kažnjava fizičko lice koje obavlja individualni posao i pruža usluge turističkog operatera pružaocu turističkih usluga i smeštaja.
4. Za neispunjavanje minimalnih tehničkih i higijenskih sanitarnih uslova, utvrđenih podzakonskim aktom, pored novčane kazne, tržišti inspektori izriču i zaštitnu meru privremene zabrane obavljanja delatnosti.
5. Novčanom kaznom u iznosu od pet hiljade (5.000) do petnaest hiljade (15.000) evra kažnjava se za prekršaj pravno lice koje pruža turističke i smeštajne usluge, ako:
- 5.1. nije obezbedilo bankarsku garanciju ili polisu osiguranja za treća lica, u skladu sa članom 11. ovog zakona;
- 5.2. postavlja zvezdice u smeštajnu strukturu bez podvrgavanja klasifikaciji strukture smeštaja, u skladu sa podzakonskim aktom, koji je doneo ministar, u skladu sa članom 40. ovog zakona;
- 5.3. postavljaju zvezdice u strukturu smeštaja bez ispunjavanja kriterijuma utvrđenih podzakonskim aktom koji je doneo ministar, kako je predviđeno članom 40. ovog zakona;
- 5.4. nije pružio putniku predugovorne informacije o putnom aranžmanu, u skladu sa članom 15. ovog zakona.
6. Fizičko lice i odgovorno lice pravnog lica kazniće se za prekršaje navedene u stavu 1. ovog člana novčanom kaznom u iznosu od petsto (500) do hiljadu i petsto (1.500) evra.
7. Novčanom kaznom u iznosu od tri hiljade (3.000), do devet hiljade (9.000) evra prekršajno se kažnjavaju turistički operater i pravno lice koji pružaju turističke usluge, ako su obavljali turističku delatnost bez dozvole, u skladu sa članom 10. ovog zakona.

8. Novčanom kaznom u iznosu od petsto (500), do hiljadu i petsto (1.500) evra prekršajno se kažnjavaju fizičko lice i odgovorno lice pravnog lica za prekršaje iz stava 3. ovog člana.

9. Novčanom kaznom u iznosu od pet hiljada (5.000) do petnaest hiljade (15.000) evra, kažnjava se za prekršaj putnička agencija koja organizuje turističke aranžmane, ture ili izlete, a ne daje bankarsku garanciju ili polisu osiguranja prema članu 11. ovog zakona.

10. Svako ko ponovi kršenje ovog zakona ili podzakonskih akata proisteklih iz ovog zakona, može biti kažnjen zabranom obavljanja delatnosti ili profesije u trajanju do pet (5) godine.

Član 50. Pravo na žalbu

1. Stranka koja je nezadovoljna odlukom Ministarstva može podneti žalbu komisiji za razmatranje žalbi.
2. Komisija vodi postupak po žalbi u skladu sa relevantnim Zakonom o opštem upravnom postupku.
3. Protiv odluke komisije može se podneti tužba nadležnom sudu u roku od trideset (30) dana."

POGLAVLJE XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 51. Prelazne odredbe

1. Pod uslovom da nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja novih podzakonskih akata za pravično i potpuno sprovođenje ovog zakona, ostaju na snazi dole navedeni važeći podzakonski akti:

- 1.1. Administrativno uputstvo (MTI) - br. 19/2013 o regulisanju i razvoju sistema procene smeštaja;
- 1.2. Administrativno uputstvo (MTI) - br. 07/2014 o registru kategorizacija, dobrovoljnoj registraciji i opozivu registracije;
- 1.3. Administrativno uputstvo (MTI) br. 08/2014 o izmenama i dopunama administrativnog uputstva (MTI) - br. 19/2013 o regulisanju i razvoju sistema procene smeštaja;
- 1.4. Administrativno uputstvo (MTI) - br.10/ 2014 o sadržaju kataloga smeštaja.

2. Smeštajne strukture koje poseduju važeći sertifikat o klasifikaciji, pre stupanja na snagu ovog zakona, nisu obavezne da podležu novoj klasifikaciji do kraja perioda važenja klasifikacije prema njihovom uverenju.

Član 52. Donošenje podzakonskih akata

3. U cilju sprovođenja ovog zakona, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine donosi podzakonske akte u roku od dvanaest (12) meseci od stupanja na snagu ovog zakona.

Član 53. Odredbe za stavljanje van snage

Stupanjem na snagu ovog zakona ukidaju se Zakon br. 04/ L-176 o turizmu i Zakon br. 03/L-027 o boravišnoj taksi u hotelskim i turističkim objektima.

Član 54.
Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom listu.

Zakon br. 08/L-074
19. maj 2022.

Proglaseno ukazom Br. DL-162/2022, dana 03.06.2022, od strane Predsednice Republike
Kosova Vjosa Osmani-Sadriu

